

Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Γ' Λυκείου ▪ Κλείδα στο διαγώνισμα Μαΐου

Διδαγμένο κείμενο

A. 1 μονάδα για κάθε Σ/Λ + 1 μονάδα για κάθε χωρίο = 10 μονάδες

1. Σ «πᾶσαν κοινωνίαν ἀγαθοῦ τινος ἔνεκεν συνεστηκυῖαν»
2. Σ «τοῦ κυριωτάτου πάντων ἢ πασῶν κυριωτάτη (...) ἢ καλουμένη πόλις καὶ ἡ κοινωνία ἢ πολιτική»
3. Λ «Ἡ δ' ἐκ πλειόνων κωμῶν κοινωνία τέλειος πόλις, ἤδη πάσης ἔχουσα πέρας τῆς αὐταρκείας»
4. Λ «γυνομένη μὲν τοῦ ζῆν ἔνεκεν»
5. Σ «ἢ δὲ φύσις τέλος ἐστίν»

B1. 2 μονάδες x 5 σημεία (●) = 10 μονάδες.

- Για τον Αριστοτέλη το νόημα και ο χαρακτήρας κάθε πράγματος θα πρέπει να αναζητηθεί στο σκοπό της ύπαρξής του. Έτσι, κάθε κοινωνία συγκροτήθηκε επειδή έχει κάποιον σκοπό (**πᾶσαν κοινωνίαν ἀγαθοῦ τινος ἔνεκεν συνεστηκυῖαν**). Ο φιλόσοφος διαπιστώνει ότι κάθε μορφή συμβιωτικής κοινότητας οφείλει την ύπαρξή της σε αυτό για χάρη του οποίου υπάρχει, καθώς, όπως βεβαιώνει στα Ἠθικά Νικομάχεια, κάθε τέχνη και κάθε μεθοδική έρευνα, κάθε πράξη και κάθε έλλογη απόφαση, κατευθύνεται προς κάποιο αγαθό.
- **Ἀγαθόν:** Το ἀγαθόν για τον Αριστοτέλη δεν είναι ένα και μοναδικό· είναι κατά περίπτωση διαφορετικό. Άλλες ανάγκες έχει ένας υγιής άνθρωπος και άλλες ένας ασθενής· μια τροφή μπορεί να είναι καλή για ένα ζώο και βλαβερή για ένα άλλο. Επίσης, η έννοια του ἀγαθοῦ είναι πολυσήμαντη· ἀγαθό μπορεί να είναι κάτι σύμφωνο με την αρετή αλλά και κάτι ωφέλιμο ή ευχάριστο. Το ἀγαθόν, ακόμη, μπορεί να είναι όντως ἀγαθό ή απλώς να εκλαμβάνεται ως τέτοιο. Οπωσδήποτε, το αριστοτελικό ἀγαθόν δεν είναι μια καθολική και χωριστή από τον κόσμο ουσία, όπως φαίνεται να πίστευε ο Πλάτων. Το ἀγαθόν, σε όλες τις εκδοχές του, αποτελεί για τον άνθρωπο και την κοινωνία άμεσο ή απώτερο στόχο. Το τονίζει ο φιλόσοφος στις πρώτες του φράσεις στα Ἠθικά Νικομάχεια 1094a1-3: Πᾶσα τέχνη καὶ πᾶσα μέθοδος, ὁμοίως δὲ πρᾶξις τε καὶ προαίρεσις, ἀγαθοῦ τινὸς ἐφίεσθαι δοκεῖ· διὸ καλῶς ἀπεφῆναντο τὰ γαθόν, οὐδὲ πάντ' ἐφίεται [· Κάθε τεχνική δεξιότητα και κάθε γνωστική δραστηριότητα, παρόμοια και κάθε πράξη και κάθε διαδικασία επιλογής και προτίμησης έχει για στόχο της –κατά την παραδοχή όλων– κάποιο ἀγαθό. Σωστά, επομένως, είπαν για το ἀγαθό πως αποτελεί τον στόχο όλων των πραγμάτων].
- **πᾶσα πόλις φύσει ἔστιν:** Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, τόσο η κοινωνικότητα του ανθρώπου όσο και η σύσταση της πόλεως ανάγονται στη φύση, είναι φυσικά φαινόμενα. Δεν αποκλείεται η συγκεκριμένη διδασκαλία του φιλοσόφου να αποτελεί απάντηση σε ορισμένους σοφιστές που υποστήριζαν ότι οι πολιτικοί θεσμοί και οι νόμοι αποτελούν προϊόντα ανθρώπινα, κοινωνικές συμβάσεις που έρχονται σε σύγκρουση με τις φυσικές διεργασίες.
- **Πόλις:** η τελειότερη μορφή κοινωνικής συμβίωσης. Περιλαμβάνει ατελέστερα κοινωνικά μορφώματα, όπως η οικογένεια, η φυλετική συγγένεια και σχέση, το χωριό, μια συντεχνία κ.ά. Η πόλις δεν είναι απλώς μια ανταλλακτική κοινωνία που διασφαλίζει την επιβίωση των μελών της, αλλά εκείνη η οργανωμένη και αρθρωμένη κοινωνία που διασφαλίζει τις προϋποθέσεις για την πλήρη ανάπτυξη όλων των δυνατοτήτων του ανθρώπου. Υψίστος σκοπός ύπαρξής της είναι το κοινό ἀγαθό, η συλλογική και ατομική ευτυχία των μελών της.
- Παρακάτω η έννοια του σκοπού διατυπώνεται με αρνητικό τρόπο με το επίρρημα **μάτην**, ματαίως, ανώφελα, στη φράση «**Οὐθὲν γάρ, ὡς φαμέν, μάτην ἢ φύσις ποιεῖ**». Η φύση δεν κάνει τίποτε χωρίς σκοπό· όλες οι φυσικές διεργασίες κάπου αποβλέπουν. Πρόκειται για φράση που επαναλαμβάνει ο Αριστοτέλης σε πολλές πραγματείες του. **Υποστηρίζει ότι στη φύση τίποτε δεν γίνεται μάταια, τα πάντα εξυπηρετούν ορισμένη σκοπιμότητα, από την οποία και νοηματοδοτούνται:** ... εἰ μὴθὲν μάτην ποιεῖ ἢ φύσις. Ἐνεκὰ τοῦ γὰρ πάντα ὑπάρχει τὰ φύσει, ἢ συμπτώματα ἔσται τῶν ἔνεκά του [· αν είναι αλήθεια ότι η φύση τίποτε δεν κάνει στην τύχη. Όλα, αλήθεια, τα φυσικά όντα υπάρχουν για κάποιο σκοπό, ή είναι τυχαία παραστρατήματα εκείνων που υπάρχουν για κάποιο σκοπό] (Περὶ ψυχῆς 434a31-32). **Στην ανάπτυξή της η θεωρία αυτή ονομάστηκε αριστοτελική τελολογία. Προνομιακός χώρος της τελολογίας είναι η βιολογία.** Σχεδόν όλα τα παραδείγματα που φέρνει ο φιλόσοφος αντλούνται από την έμβια φύση· γίνεται αναφορά στα σχήματα των δοντιών, που είναι όπως είναι για να εξυπηρετούν την πρόσληψη και επεξεργασία των τροφών, στις στοχευμένες ενέργειες μυρμηγκιών και μελισσών για την επιβίωση της κοινότητάς τους, στην ύπαρξη και λειτουργία των φύλλων χάριν των καρπών. Βασίζεται, λοιπόν, ο Αριστοτέλης στη βιολογία και επεκτείνει το τελολογικό ερμηνευτικό μοντέλο του και σε άλλα πεδία των φυσικών επιστημών.

B2. 5 σημεία (•) x 2 μονάδες = Μονάδες 10.

- Ο Αριστοτέλης αρχίζει το νέο επιχείρημα (ἔτι) με αναφορά σε όσα ο άνθρωπος έχει από τη φύση και όχι από εθισμό. Αυτά, λοιπόν, που δόθηκαν από τη φύση, δόθηκαν αρχικά ως δυνατότητες και, όταν αναπτύχθηκαν πλήρως τα γνωρίσματά τους, έγιναν ικανότητες, περιήλθαν δηλαδή στην ἐνεργεία κατάσταση. Στην κατηγορία αυτή κατατάσσει τις αισθήσεις, οι οποίες δόθηκαν ως α priori στοιχεία της ύπαρξης του ανθρώπου. Έτσι ο άνθρωπος διαθέτει εκ των προτέρων τα αισθητήρια όργανα, τα οποία του δίνουν τη δυνατότητα να αισθάνεται, όταν ολοκληρωθεί η ανάπτυξή τους.
- **δύναμις-ἐνεργεία:** Είναι θεμελιώδης στη φιλοσοφία του Αριστοτέλη η διάκριση –συχνά αντιθετική– των εννοιών δύναμις και ἐνεργεία. **Δύναμις είναι η δυνατότητα που έχει ένα πράγμα ή ένα ον να γίνει ή να κάνει κάτι, ενώ η ἐνεργεία είναι η (μεταγενέστερη) πραγμάτωση αυτής της δυνατότητας:** π.χ. ο χαλκός είναι δύναμις ανδριάντας. Ο Αριστοτέλης θεωρεί ότι η ἐνεργεία (πραγμάτωση) είναι πιο σημαντική από την δύναμιν (δυνατότητα). αυτό συμβαίνει επειδή **η ἐνεργεία εξαρτάται από την προσπάθεια που καταβάλλει κάθε άνθρωπος**, την προσωπική ευθύνη και προαίρεση, ενώ **η δύναμις σχετίζεται με τη φύση** και υπάρχει ανεξάρτητα από τον άνθρωπο. *τὰς δυνάμεις κομιζόμεθα, τὰς ἐνεργείας ἀποδίδομεν:* Εδώ συνδέει τὰς δυνάμεις με το πρότερον και τὰς ἐνεργείας με το ὕστερον, εννοώντας ότι **αἱ δυνάμεις ἔχουν χρονική μόνο προτεραιότητα ἐναντι τῶν ἐνεργειῶν** και όχι λογική και οντολογική.
- Οπωσδήποτε, ο Πλούταρχος μεταχειρίζεται τον όρο ἔξις με την αριστοτελική του σημασία, ως **μόνιμη ιδιότητα** (θετική/ευπρεπής) που ο άνθρωπος έχει αποκτήσει με τη βοήθεια της φρονήσεως. Ακόμη και η ασαφής παραπομπή ότι *η ψυχή λέγεται να κατέχει δύναμη, πάθος, ἔξις*, ενδέχεται να έχει αριστοτελική προέλευση. **Η λέξη δύναμη ορίζεται ως «αφετηρία ή υλικό του πάθους» και θυμίζει την παραπάνω αντίστιξη δυνάμει-ἐνεργεία.** Για τον Πλούταρχο «η ἔξις, ..., είναι ισχύς και κατάσταση της δύναμης του αλόγου, που προέρχεται από τη συνήθεια». Έτσι, οι δύο τους συμφωνούν ότι η ἔξις είναι κατάσταση πραγμάτωσης.
- Ο Πλούταρχος όμως μεταχειρίζεται ἔννοιες της αριστοτελικής ηθικής με κάποιες **διαφοροποιήσεις** στη σημασία. Προσεγγίζει δηλαδή τις ηθικές αρετές μέσα από την **αντίθεση λόγου-πάθους** ως «ἔλλειψη πάθους» και κυρίως «συμμετρία παθῶν και μεσότητα». Για τον Πλούταρχο καθοριστικός είναι ο ρόλος του ἔλλογου μέρους της ψυχής καθώς «ο λόγος, μάλιστα, εμφυτεύει τις ηθικές αρετές διά της φρονήσεως, κάνοντας τη δύναμη του παθητικού ευπρεπή ἔξις». Φαίνεται έτσι να παρεκκλίνει από την κεντρική θέση του Αριστοτέλη στο κείμενο αναφοράς ότι η ηθική αρετή δεν είναι ἔμφυτη, αλλά επίκτητη ιδιότητα του χαρακτήρα (ἦθους).
- Επιπλέον, όπως ο Αριστοτέλης επισημαίνει «ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν καὶ γίνεται πᾶσα ἀρετὴ καὶ φθείρεται», η επανάληψη δηλαδή ἐνεργειῶν με ὅμοιο πρόσημο είναι συγχρόνως η αιτία και το μέσον για τη δημιουργία των ηθικών αρετῶν, παρόμοια και ο Πλούταρχος θεωρεί ότι η ἔξις καταλήγει στη δημιουργία ή στη φθορά της αρετής εφόσον «παιδαγωγήθηκε» σωστά ή ἀσχημα από τον λόγο («γίνεται, αφενός, κακία, αν το πάθος παιδαγωγήθηκε ἀσχημα από το λόγο, και, αφετέρου, αρετή, αν (το πάθος) παιδαγωγήθηκε σωστά»). Και ο Πλούταρχος συμμερίζεται προφανώς τη θέση του Αριστοτέλη ότι, αν η αρετή δεν ήταν αποτέλεσμα παιδαγωγικής διεργασίας, δεν θα υπήρχε καν ανάγκη δασκάλου (*Εἰ γὰρ μὴ οὕτως εἶχεν, οὐδὲν ἂν ἔδει τοῦ διδάξοντος, ἀλλὰ πάντες ἂν ἐγίνοντο ἀγαθοὶ ἢ κακοὶ*).

Παρόλες λοιπόν τις ὅποιες επιμέρους διαφοροποιήσεις, η προσέγγιση του Πλουτάρχου σχετικά με τη λειτουργία του εθισμού και του λόγου στη διαμόρφωση των αρετῶν καταλήγει σε παρόμοια συμπεράσματα με τα Ηθικά Νικομάχεια του Αριστοτέλη.

B3. 1. γ 2. δ 3. β 4. α 5. ε

B4. 2 μονάδες για κάθε παράδειγμα = 10 μονάδες

Σημασία στο κείμενο:

(πολιτική οργάνωση)

(το όφελος, το καλό)

(αποσκοπώ)

(σχετιζόμενη πόλη)

(σκοπός)

Παράδειγμα με διαφορετική σημασία

— Στη χθεσινή εκδήλωση παρευρέθηκε ὅλη η καλή **κοινωνία** της πόλης!

— Ο σύγχρονος άνθρωπος οφείλει να απεξαρτηθεί από τα υλικά **αγαθά**.

— **Στοχάσου** τα ὅσα ἀκουσες και βρες την λύση, Ισίλντουρ!

— Η κυβέρνηση πρέπει να επανεξετάσει την εξωτερική **πολιτική** της χώρας.

— Θα ἔρθω να σας βρω στο **τέλος** της εβδομάδας.

Αδίδακτο κείμενο

Γ1. Ξενοφώντας, Απομνημονεύματα, 1. 2. 60-61

Μονάδες 20

Πρωτότυπο κείμενο

Νεοελληνική απόδοση

[60] Ἀλλὰ Σωκράτης γε φανερός ἦν καὶ δημοτικός καὶ φιλόανθρωπος ὢν.

[60] Ἀλλὰ ὁ Σωκράτης τουλάχιστον (*βέβαια*) ἦταν φανερά καὶ δημοκρατικός (: φίλος τοῦ λαοῦ) καὶ φιλόανθρωπος (: αγαπούσε τοὺς ἀνθρώπους).

ἐκεῖνος γὰρ πολλοὺς ἐπιθυμητὰς* καὶ ἄστους καὶ ξένους λαβῶν οὐδένα πώποτε μισθὸν τῆς συνουσίας* ἐπράξατο, ἀλλὰ πᾶσιν ἀφθόνως ἐπήρκει τῶν ἑαυτοῦ*· ὦν τινες μικρὰ μέρη παρ' ἐκείνου προῖκα λαβόντες

Γιατί ἀν καὶ δέχτηκε (*βρήκε, γνώρισε, ἔλαβε*) πολλοὺς υποστηρικτὰς καὶ πολίτες καὶ ξένους ἀπὸ κανέναν ποτέ δὲν εἰσέπραξε μισθὸ γιὰ τὴ συντροφιά του (:τὴ συναναστροφή, τὴ διδασκαλία),

πολλοῦ τοῖς ἄλλοις ἐπῶλουν, καὶ οὐκ ἦσαν ὥσπερ ἐκεῖνος δημοτικοί·

ἀλλὰ σε ὅλους παρέιχε ἓνα μερίδιο ἀπὸ τὰ δικά του· μερικοὶ (πάλι) ἀπὸ αὐτοὺς ἀφού ἔλαβαν λίγα πράγματα ἀπὸ ἐκεῖνον (: ἀν καὶ / ἀφού πήραν κάποια στοιχεῖα ἀπὸ τὴ σοφία / τὴ διδασκαλία ἐκείνου) δωρεάν (: ὡς δῶρο), (τά) πουλοῦσαν στοὺς ἄλλους ἐναντὶ ὑψηλοῦ ἀντιτίμου (: μεγάλου ποσοῦ), καὶ δὲν ἦταν ὅπως ἀκριβῶς ἐκεῖνος δημοκρατικοί (: φίλοι τοῦ λαοῦ!).

τοῖς γὰρ μὴ ἔχουσι χρήματα δίδοναι οὐκ ἠθέλον διαλέγεσθαι.

διότι με ὅσους (τυχόν) δὲν εἶχαν χρήματα γιὰ νὰ (τοὺς) δώσουν (*δὲν μποροῦσαν νὰ τοὺς δώσουν χρήματα*), δὲν ἐπιθυμοῦσαν (: ἀρνοῦνταν) νὰ συζητοῦν (: διδάσκουν).

[61] Ἀλλὰ Σωκράτης γε καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους¹ κόσμον τῇ πόλει παρέιχε πολλῶ μάλλον ἢ Λίχας* τῇ Λακεδαιμονίων, ὃς ὀνομαστός ἐπὶ τούτῳ γέγονε. [...].

[61] Ἀλλὰ ὁ Σωκράτης βέβαια καὶ ὡς πρὸς (*στις συναναστροφές του με*) τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους πολὺ περισσότερο στόλιζε τὴν πόλην (*ἀποτελοῦσε κόσμημα στὴν πόλη*) παρὰ ὁ Λίχας γιὰ τὴν πόλην τῶν Λακεδαιμονίων, ὁ ὁποῖος, (*παρότι αὐτός*) ἔχει γίνεαι ὀνομαστός γι' αὐτό (...)

Γ2. Δύο (2) μονάδες γιὰ καθένα ἀπὸ τὰ παρακάτω 5 σημεία.

Μονάδες 10

Ὁ Ξενοφώντας ἐκφράζει στο μικροκείμενο τὴν ἀπόψη του ὅτι ὁ Σωκράτης θὰ ἔπρεπε νὰ τιμᾶται ἀντὶ τὰ θεωρεῖται ἔνοχος ἐγκλημάτων, χρησιμοποιώντας τὰ ἀκόλουθα ἐπιχειρήματα ἢ παραδείγματα:

- Με βάση τὴν κείμενη νομοθεσία **τιμωροῦνται με θάνατο οἱ ἀποδεδειγμένοι ἔνοχοι σε περιπτώσεις** ὅπως ὅταν κάποιος συλληφθεῖ νὰ κλέβει ἢ νὰ ληστεύει ἢ νὰ ἀρπάζει χρήματα ἢ τρυπὰ τοίχους (γιὰ νὰ κλέψει) ἢ νὰ πωλεῖ ἐλευθέρους ὡς δούλους ἢ νὰ κλέβει ἱερά πράγματα («ἐάν τις φανερός γένηται κλέπτων ἢ λωποδυτῶν ἢ βαλλαντιοτομῶν ἢ τοιχωρυχῶν ἢ ἀνδραποδιζόμενος ἢ ἱεροσυλῶν»), **ἐγκλήματα που ἀπείχαν πολὺ ἀπὸ τὸ κατηγορητήριο ἐναντίον τοῦ Σωκράτη.**
- Ἐπιπλέον, ὁ Σωκράτης δὲν **υπήρξε ποτέ υπεύθυνος γιὰ ἀδικήματα ὅπως ὑποκίνηση ἐξέγερσης ἢ προδοσία σε περίοδο πολέμου ἢ ἄλλου ἀνάλογου συμβάντος** («οὔτε πολέμου κακῶς συμβάντος οὔτε στάσεως οὔτε προδοσίας οὔτε ἄλλου κακοῦ οὐδενὸς πώποτε αἴτιος ἐγένετο»).
- Ὁ Σωκράτης δὲν **ἀδίκησε ποτέ κανέναν στὶς ἰδιωτικές του σχέσεις, δε στέρησε ἀπὸ κανέναν τὰ ἀγαθὰ του, οὔτε καὶ τοῦ προξένησε ἄλλη βλάβη** («οὐδὲ μὴν ἰδία γε οὐδένα πώποτε ἀνθρώπων οὔτε ἀγαθῶν ἀπεστέρησεν οὔτε κακοῖς περιέβαλεν»).
- Ὅχι μόνον λοιπὸν δὲν κατηγορήθηκε γιὰ τίποτα ἀπὸ τὰ παραπάνω, ἀλλὰ ἐπιπλέον **λάτρεινε τοὺς θεοὺς περισσότερο ἀπὸ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀντίθετα πρὸς τὴν ἐναντίον του κατηγορία** («ὃς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεοῦς, ὡς ἐν τῇ γραφῇ ἐγγέγραπτο, φανερός ἦν θεραπεύων τοὺς θεοὺς μάλιστα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων»).
- Κατασκευασμένη, κατὰ τὴν ἀπόψη τοῦ Ξενοφῶντα, ἦταν καὶ ἡ κατηγορία ὅτι διέφθειρε τοὺς νέους, καθὼς ὁ **φιλόσοφος ἀπέτρεπε τοὺς μαθητὰς του ἀπὸ κακῆς συνήθειας** («πονηρὰς ἐπιθυμίας»), καὶ τοὺς προέτρεπε νὰ ἐπιθυμοῦν **τὴν ωραιότερη καὶ πιο μεγαλοπρεπὴ ἀρετὴ, με βάση τὴν ὁποία διοικούνται με σωστὸ τρόπο τόσο οἱ πόλεις ὅσο καὶ οἱ οἰκογένειες.** («φανερός ἦν τῶν συνόντων τοὺς πονηρὰς ἐπιθυμίας ἔχοντας

¹ βλ. καὶ Josiah Renick Smith, 1903, "...in his relations to other men." Ὁ Marchant βέβαια δίνει μιαν ἄλλη ἐκδοχὴ γιὰ τὴ σημασία τοῦ ἐμπροθέτου: "Socrates did far more to win respect for the State in the world at large than Lichas ...", δηλαδή «ἀποτελοῦσε κόσμημα στὴν πόλη κατὰ γενικὴ ὁμολογία / γενικά γιὰ τοὺς ἀνθρώπους...»

τούτων μὲν παύων, τῆς δὲ καλλίστης καὶ μεγαλοπρεπεστάτης ἀρετῆς, ἢ πόλεις τε καὶ οἴκοι εὖ οἰκοῦσι, προτρέπων ἐπιθυμῆν»).

Τις θέσεις του ενισχύει ο Ξενοφώντας με δυο ρητορικά ερωτήματα: Με τα παραδείγματα που φέρει ως δεδομένα, διερωτάται πώς είναι δυνατό να υπήρξε ἔνοχος ο Σωκράτης για την καταγγελία («Πῶς οὖν ἂν ἔνοχος εἴη τῆ γραφῆ») και πώς δε θα κρινόταν ἄξιος για μεγάλες τιμές από την πόλη («πῶς οὐ μεγάλης ἄξιος ἦν τιμῆς»)

Γ3.α. Μία (1) μονάδα για τον κάθε τύπο: 5 μονάδες

- γέγονε(ν), γεγένηται
- περιβέβληκε
- ἐγράφη
- ἐστί(ν)
- αἰτιᾶται

Γ3.β. 1 μονάδα

- Με τις αλλαγές στους χρόνους της παραπάνω άσκησης, η αφήγηση για **1** τοποθετείται στο παρόν και **αφορά πράξεις που έχουν διάρκεια / επανάληψη ή έχουν συντελεστεί.**

Γ3.γ. Μία (1) μονάδα για τον κάθε τύπο: 4 μονάδες

- τῆς μεγαλοπρεπῶς
- πλείονας – πλείους (πλέονας - πλέους)
- ἡμῶν αὐτῶν
- τῆς μείζονος

Γ4.α. Μία (1) μονάδα για το περιεχόμενο του κάθε κελιού: 3 μονάδες.

• προϊκα	Αιτιατική (ως πλαγιόπτωτος επιρ. προσδ.) του τρόπου στο λαβόντες.
• πολλοῦ	Γενική (ως πλαγιόπτωτος επιρ. προσδ.) του ποσού, αξίας ή τιμήματος στο ἐπώλων.
• πολλῶ	Δοτική (ως πλαγιόπτωτος) του (ποσού), μέτρου ή διαφοράς από το επίρρημα μάλλον.

Γ4.β. Μία (1) μονάδα για το κάθε σημείο (●), με έμφαση στα έντονα γράμματα: 7 μονάδες.

- καὶ κατὰ τοὺς νόμους δὲ σκοπῶν ἂν τις τοῦθ' εὗροι.

- Υπόθεση: σκοπῶν (υποθετική μετοχή, ισοδυναμεί με εἰ + ευκτική)
- Ανάλυση: εἰ σκοποῖ / σκοποίη
- Απόδοση: ἂν εὗροι (δυνητική ευκτική)
- Είδος: Λανθάνων (συμπτυγμένος) – Απλή σκέψη του λέγοντος.

- κατὰ γὰρ τοὺς νόμους, ἔάν τις φανερός γένηται κλέπτων ἢ λωποδυτῶν ἢ βαλλαντιοτομῶν ἢ τοιχωρυχῶν ἢ ἀνδραποδιζόμενος ἢ ἱεροσυλῶν, τούτοις θάνατός ἐστιν ἢ ζημία ·

- Υπόθεση: ἔάν τις φανερός γένηται ... ἱεροσυλῶν (ἔάν + υποτακτική)
- Απόδοση: κατὰ γὰρ τοὺς νόμους, τούτοις θάνατός ἐστιν ἢ ζημία (οριστική ενεστώτα)
- Είδος: (Απλός –) Αόριστη Επανάληψη στο παρόν - μέλλον.